

О. В. ПАСІЧНА, канд. філол. наук, доц., Є. В. ПАСІЧНА, студентка
Криворізький національний університет

ФОРМУВАННЯ У ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УМІНЬ І НАВИЧОК КОНСПЕКТУВАТИ ІНФОРМАЦІЮ, ЩО СПРИЙМАЄТЬСЯ НА СЛУХ

У процесі опанування навчальних дисциплін конспектуванню належить провідна роль, оскільки від розуміння та фіксації програмового матеріалу залежить якість його засвоєння.

Об'єктом нашої уваги стало конспектування матеріалу, що сприймається на слух. Йдеться насамперед про конспектування лекцій. Цей вид конспектування порівняно з конспектуванням писемних текстів викликає у здобувачів вищої освіти певні труднощі через неможливість повторного прослуховування викладача на занятті. Відтак актуальною проблемою є оптимізація процесу конспектування усних джерел наукової інформації.

У лінгводидактиці розв'язанню цієї проблеми присвячено праці Н. Ботвиної, І. Клименко, Н. Кушнарєнко, Г. Онуфрієнко, В. Павлової, О. Семенов, С. Шевчук, В. Шейка та ін. На наш погляд, найбільш повною є така дефініція конспекту: «Конспект – особливий вид тексту, який створений у результаті аналітико-синтетичного оброблення інформації першоджерела, тобто скорочений запис певної інформації, що дозволяє його авторові одразу чи через деякий час із необхідною повнотою відновити інформацію» [3, с. 541]. Конспектування інформації є доволі складним процесом, який пов'язаний з певними труднощами. В. Павлова виокремлює дві групи труднощів. Перша група труднощів пов'язана з мисленневою діяльністю того, хто конспектує, тобто з первинним і вторинним відбором одержуваної інформації: переформулювання раніше невідомої і важливої інформації; необхідність фіксації раніше відомої інформації за допомогою ключових слів або системи опорних слів (план). Друга група психологічних труднощів зумовлена необхідністю за певний проміжок часу зафіксувати інформацію, що виявляється, по-перше, у недостатньо оперативному використанні тим, хто конспектує, словоблоків, які використовує лектор; по-друге, недостатнім розвитком у студентів психофізіологічних механізмів письма; по-третє, невмінням швидко скорочувати слова [2, с. 23]. Запобігти окреслених труднощів можна за допомогою використання під час конспектування наукової інформації такого алгоритму: 1. Записуючи назву теми лекції, спробуйте спрогнозувати загальну схему того, що почуєте, та уявити цю тему в колі інших проблем і питань навчальної дисципліни, спецкурсу. 2. Сприймаючи на слух наукову інформацію, намагайтесь визначити головне в ній за зміною інтонації, темпу, голосу, за паузами, які завжди передують висновкам, за риторичними і проблемними запитаннями. 3. Намагайтесь швидко знайти підмет (логічний суб'єкт) і присудок (логічний предикат) фрази; саме це допоможе вам зрозуміти її загальний зміст і структуру. 4. Слухаючи, здійснюйте одночасно мисленнево-мовленнєву переробку наукової інформації на внутрішньофразовому та міжфразовому рівнях із метою підготовки її до запису: а) на внутрішньофразовому рівні: слухаючи фразу, відкидати неголовне, надлишкове; рему (нове) записувати якнайточніше та якнайповніше; ті частини речень, що складають тему (відоме), записувати скорочено: уживати знаки-символи, аббревіатури; б) на міжфразовому рівні: слухаючи, обов'язково зберігати актуально значуще в кожному блоці інформації, співвідносити кожен рему (нове) з попереднім контекстом; уникати фраз, що дублюються. 5. Відредагуйте за результатами самоконтролю зміст, структуру та мовне оформлення одержаного конспекту [1, с. 123-125].

Отже, дотримання окреслених етапів конспектування інформації, що сприймається на слух, допоможе здобувачам вищої освіти максимально зрозуміти зміст програмового матеріалу, визначити в ньому головну інформацію та здійснити її письмову фіксацію.

Список літератури

1. **Онуфрієнко Г. С.** Науковий стиль української мови : [навч. посіб. з алгоритмічними приписами] / Онуфрієнко Г. С. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 392 с.
2. **Павлова В. П.** Обучение конспектированию (теория и практика) / Павлова В. П. – М. : Русский язык, 1983. – 96 с.
3. **Шевчук С. В.** Українська мова за професійним спрямуванням : [підручник] / С. В. Шевчук, І. В. Клименко. – К. : Алерта, 2013. – 696 с.